

Ladakalnis

NR. 1 (103)

2017 M. SAUSIS-GRUODIS

TURINYS

Žmogus auga gamtoje <i>A. Survilaitė</i>	2
Mažoji Lietuvos kultūros sostinė – garbė ar iššūkis? <i>D. Lapėnienė</i>	3
Tarp žiemojančių vandens paukščių – netikėtas radinys <i>B. Šablevičius, T. Masiulis, V. Jasiulienė</i>	6
Kasmet turtingesni savo gamta <i>B. Šablevičius</i>	6
VOLUNGĖ Konkurso „Ir vėl grįžtu aš į Palūšę“ laureatų poezija	8
Piliakalnių metais – dėmesys Tauragnų krašto piliakalniams <i>D. Baltramiejūnaitė</i>	10
Piliakalnių istorijos žadino vaizduotę <i>L. Andrijauskienė</i>	12
Tautinis kostiumas – ne tik rūbas <i>G. Šukytė, S. Mudinienė</i>	15
Išpūdingų medžio raižinių istorija <i>R. Rutkauskaitė</i>	16

Parkuose – kultūros metai

Metams baigiantis pats laikas žvilgtelti atgal ir prisiminti, kuo jie buvo turtingi, o tuo pačiu įvertinti nuveiktus darbus. Galime tik džiaugtis, kad parko gamta vis dar tokia pat turtinga, kaip kadaise, o gyvūnijos ir augalijos rūšių bei jų buveinių sąrašas kasmet pasipildo naujais įrašais. Vienodai džiugina baltųjų garnių kolonija ir naujoje vietoje atrasta paslaptingoji orchidėja belapė antbarzdė.

Kartais gamtai prireikia pagalbos. Tai kokią nors salą išvalyti, kad paukščiams būtų kur perėti, tai atvirą pelkėtę su visa jos augalija išgelbėti nuo stelbiančių medelių ir krūmų. Ir viskas tik dėl to, kad šimtmečiais formavęsi darnūs gamtos ir žmogaus santykiai per keletą metų apsisvertė aukštin kojom. Kalbu apie tai, kad žmonių gyvenimo būdas visiškai pasikeitė ir nebeliko Strazdų kaime karvučių, kurioms pašarą šeimininkai šienaudavo Juodupės pelkėje, mat neturėjo daugiau kur. Štai ir pradėjo pelkė akyse nykti...

Gamta – ne tik mūsų turtas. Gamta mus moko. Kartais tos pamokos skaudžios, kartais – džiuginančios, bet visada vertingos. O jeigu išmoktume gyventi gamtoje ar bent jau šalia jos, jina mūsų neka muotų, o priešingai – globotų mus. Tuo tikslu Aukštaitijos nacionalinio parko gamtos mokykloje visus metus vyko neformaliojo vaikų švietimo būrelio

užsiėmimai, o rugpjūčio mėnesį suorganizuota jaunųjų reindžerių akademija.

Vos trys puslapiai šiame „Ladakalnio“ numeryje skirti gamtai. Likusius „okupavo“ kultūra. O taip įvyko neatsitiktinai – 2017-ieji buvo paskelbti Piliakalnių ir Tautinio kostiumo metais. Piliakalnių parko teritorijoje turime net dešimt, įskaitant neseniai atrastą Tauragnų II piliakalnį. Gal ir ne visi jie pritaikyti lankymui, bet visi be išimties nusipelnė mūsų dėmesio. „Bet prie ko čia tautinis kostiumas?“ – paklausite jūs. O kur gi dar puoselėti etnokultūrą, jei ne saugomose teritorijose?

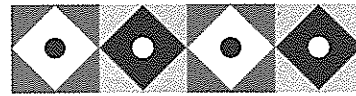
Prie viso to Palūšė ir Labanoras šiais metais buvo tituluoti Lietuvos mažosiomis kultūros sostinėmis! Tai ir virė, kunkuliavo jose tikras kultūrinių renginių šiupinys. Tegul tai buvo daugiau vietos bendruomenių rūpestis, bet juk vienas lauke – ne karys. O geri kaimynai nelaukia, kol juos pakvies į pagalbą, bet patys pasisiūlo. Todėl padirbėti iš peties teko ir parkų direkcijos darbuotojams. Gerai, kad turėjome darbščias pagalbininkes – savanores Zsanett Szilfka iš Vengrijos ir Susanne Schmitt iš Vokietijos. Net ir nemokėdamos kalbos merginos aktyviai talkino tiek organizuojant renginius, tiek vedant užsiėmimus vaikams, tiek priimant užsienio svečius, kurių kasmet sulaukiame vis daugiau. *Š*

Tapybos plenero „Ant bangos“ dalyviai Palūšėje

DARBAI IR AKTUALIJOS

Asta SURVILAITĖ

Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos
Gamtos skyriaus vyresnioji specialistė

Žmogus auga gamtoje

Prieš pusantų metų Aukštaitijos nacionaliniame parke duris atvėrė erdvi ir šviesi Gamtos mokykla. Tai vieną iš 5 gamtos mokyklų, kurios buvo įkurtos Lietuvos nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos iniciatyva. Tokios gamtos mokyklos labai populiarios Skandinavijos šalyse. Jose moksleiviai turi galimybę ne tik grūdintis ir turiningai pailsėti ilgesnį laiką, nes yra sudarytos sąlygos nakvynei bei maitinimuisi, bet ir išmoksta pažinti gamtos vertybes būdami pačioje gamtoje, o ne klasės suole. Galbūt todėl skandinavų požiūris į gamtą yra brandesnis ir atsakingesnis nei mūsų – glaudūs žmogaus ir gamtos santykiai ugdomi ir formuojami nuo vaikystės betarpiškoje, natūralioje aplinkoje.

Šiais metais Aukštaitijos nacionalinio parko gamtos mokykla vykdė vieną Ignalinos savivaldybės akredituotą neformaliojo vaikų švietimo programą „Gyvenk arti gamtos, tai ji tave globos“. Programoje dalyvavo pradinį klasių moksleiviai iš Ignalinos Č. Kudabos progimnazijos ir Vidiškių gimnazijos. Kiekvieną pirmadienį, įpusėjus dienai, gamtos mokyklos aplinka atgydavo nuo vaikų keliamo šurmulio. Pasiėmę reikiamas priemones ėjome stebėti ir tyrinėti gamtos. Mokėmės pažinti medžius, juos išmatuoti ir nustatyti jų amžių. Tyrinėjome darbščiuųjų skruzdėlių gyvenimą. Bandėme sekti ledyno paliktais pėdsakais. Susipažinome su vabzdžių pasaulio įvairove. Tvarkėme, valėme ir darėme naujus inkiliukus pasitikdami sugrįžtančius paukščius. Sužinojome, kad dirvožemis yra gyvoji žemės oda. Nepamiršome ir paties žmogaus. Juk seniau žmonių gyvenimas buvo labai glaudžiai susijęs su gamta ir net priklausomas nuo jos įnorių, todėl skyrėme daug dėmesio mūsų pačių senosios kultūros ir tradicijų pažinimui. Aukštaitiškai marginome velykinius kiaušinius. Muzikavome švilpynėmis ir skudučiais. Net bandėme „įlįsti“ į akmens amžiaus gyventojų kailį. Gamtos mokyklos vadovai vedė daugiau kaip 30 edukacinių užsiėmimų įvairiausiomis gamtos ir kultūros temomis. Vaikai ypač

kruopščiai ir noriai darbavosi kurdami meninius darbelius iš gamtoje randamų natūralių medžiagų: molio, lapų, kanкорėžių ir kt. Neapsiribojome vien savo parko gamtos ir kultūros vertybių pažinimu. Su programos dalyviais svečiavomės kaimyniniuose Sirvėtos ir Labanoro regioniniuose parkuose, aplankėme Stripeikių bitininkystės ir Mindūnų ežerų žvejybos muziejus, taip pat A. Truskausko medžioklės ir gamtos ekspoziciją.

Per metus vaikai daug pamatė ir patyrė malonių įspūdžių, turėjo galimybę išmokti ir sužinoti naujų, įdomių dalykų. Manau, kad didžiausią malonumą jiems teikė pačios Gamtos mo-

kyklos privalumai – erdvės ir laisvės pojūtis, galimybė prisiliesti prie gyvos gamtos. Juk miškas ar pieva – tai ne klasės keturios slegiančios sienos. O rankoje laikomas driežas, žiogas ar sraigė daug įdomesni nei vadovėlyje. O kur dar judrūs lauko žaidimai su draugais!

Gamta – puikus mokymosi ir kūrybos laukas, erdvė augti ir tobulėti. Tikimės, kad Aukštaitijos nacionalinio parko gamtos mokykla ir mūsų siūlomos įvairios edukacinės programos susilauks daugiau moksleivių bei mokytojų dėmesio ir jos veikla ateityje dar labiau plėsis. ✂

Gamta – puikus mokymosi ir kūrybos laukas, erdvė augti ir tobulėti. Juk miškas ar pieva – tai ne klasės keturios slegiančios sienos. O rankoje laikomas driežas, žiogas ar sraigė daug įdomesni nei vadovėlyje.

Geriausia klasė – miškas, o geriausia mokytoja – gamta

Dalia LAPĖNIENĖ

Palūšės kaimo bendruomenės narė

Mažoji Lietuvos kultūros sostinė – garbė ar iššūkis?

Kartais gyventi tyliai būna labai patogiu. Niekas tavęs nema-to, nejudina, nieko iš tavęs nereikalauja. Turi daug laiko sau. Bet išaušta diena, kai susimąstai, ar tikrai taip yra gerai. O kai supranti, kad tu niekam neįdomus, nes gyveni tyliai, gimsta visokios idėjos, kurios iš pradžių gąsdina, paskui užveda. O ga-liausiai jomis susergi. Ir tuomet supran-ti, kad prasminga gyventi ne taip, kaip patogiu, o taip, kaip įdomu. Pirmiausia – tau pačiam. Ir tai skatina kurti. Nesvar-bu ką – gražesnę aplinką, muziką, naują drabužį, neišbandytą verslą. O jei suser-gi kūrybinėmis idėjomis – taip greit ne-pasveiksi. Taip nutiko Palūšės bendruo-menei...

Idėja išjudinti vietos gyventojus ir bent retkarčiais sugalvoti kažką įdomesnio išaugo į nuolatinį siekimą padaryti taip, kad būtume matomi. Atrodo, ne veltui. Nors bendruomenė jau gerus septynerius metus mėgavosi vietinės žiniasklaidos dėmesiu ir jautė rajono atsakingų institucijų prielankumą, niekada nesitikėjo būti tituluota. Ir dar sostinė! Tačiau kai 2016-ųjų vasarą Kaimo bendruomenių asociacijos ir Kultūros ministerijos sprendimu Palūšė buvo pripažinta mažąja Lietuvos kultūros sostine Utenos apskrityje, teko galvoti ne apie tai, kaip gražiau vainiką pasimatuoti, o kaip padaryti, kad nenuviltume mus pastebėjusių, neprarastume pasitikėjimo ir neapsijuoktume. O baisiausia buvo tai, kad būdami kultūros sostine, neturime nei kultūros centro, nei kultūros darbuotojų, nei laisvalaikio organizatorių...

Jeigu atvirai, tai ir buvo svarbiausias spyris į užpakalį – galim ne prasčiau už tuos, kurie turi viską. Juolab, kad jau gerus pen-kerius metus kalbėjome apie tai, ko labiausiai Palūšei reikia: atnaujinti pramogas žiemą, atgaivinti turizmo sezono ati-darymo tradicijas, o Palūšės regatą apipinti kultūriniais projektais ir suteikti festivalio dvasios. Atrodo, pataikėme. Neramu buvo tik dėl to, kad visi mūsų renginiai gali vykti tik visiškai atvirose erdvėse, nes neturime jokių tam pri-taikytų patalpų. Tačiau ir tai pavirto didžiuliu pliusu.

Iš tiesų, kaimas „alsavo kultūra“ ištisus metus. Tačiau apie kelis renginius norisi papasakoti kiek plačiau.

„Trauk stintelę“ sugrąžino Palūšei gyvybę vidury žiemos

Žiemos šventės – visuomet gera pramoga. O jeigu yra akcentas, kuris tikrai vertas dėmesio – sėkmė garantuota. Buvome tikri, kad žiemos šventė „Trauk stintelę“ sulauks susidomėjimo. Stintelių žvejyba autentišku būdu, agurkais kvepianti visa Lūšių pakrantė, čia pat vietoj kepamos ant laužų mažos žuvytės, kvapni žuviuonė, kareiviška košė, smagus saviveiklininkų koncertas, ledo ritulio varžybos, ledo skulptūrų parkas pakrantėje... Gaila, kad dėl oro sąly-

gų nepavyko organizuoti sniego besmegenių lipdymo varžytu-vių, tačiau beveik šimtas vaikų nupiešė didžiulį spalvotą piešinį ant sniego. Nors nepatekome į Lietuvos rekordų knygą, tačiau mūsų renginyje sukurtas piešinys neliko nepastebėtas. Veiklos pakako visiems. Geros nuotaikos taip pat. O tokios dalyvių ir žiūrovų gausos vidury žiemos tikrai niekas nesitikėjo.

Nuostabu tai, kad apie mažo kaimelio smagias pramogas sužinojo ne tik ignali-niečiai. Šventėje buvo ir ukmergiškių, ir uteniškių, ir vilniečių, ir panevėžiečių. O jei dar būtų buvusi galimybė gauti nakvy-nę Palūšėje...

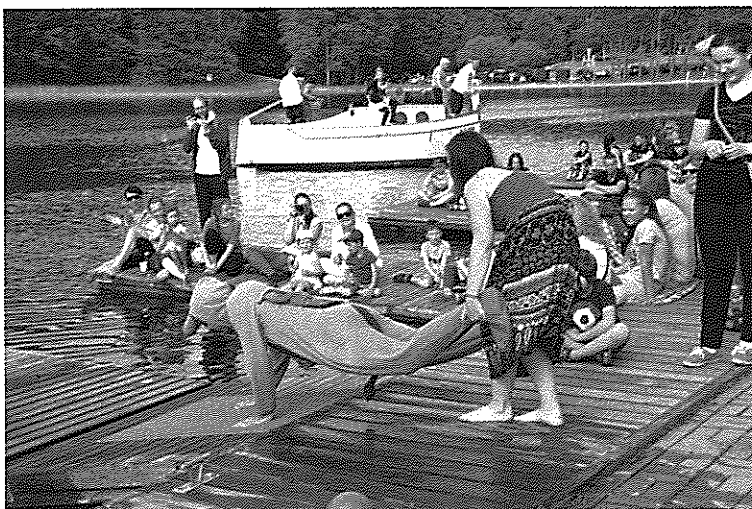
Belieka tikėtis, kad stinteles ant Lūšių ledo trauksime kasmet.

Triukšminga „Valtininko diena“ žadėjo gerą sezoną

Tarsi paskubomis suvalgę Užgavėnių blynus ir su margučių dažymo meistrais pasiruošę šv. Velykoms, pradėjome pasiren-gimą vasaros sezono atidarymo šventei – „Valtininko diena!“. Norėjosi kitaip negu visada pasitikti vasarą. Palūšė – vandens turizmo centras. Todėl ir pagrindinis šventės akcentas – van-duo, valtis, irklai ir nuostabi Lūšių pakrantė. Ji ir buvo pagrindi-nė renginio problema – norėjosi išnaudoti visas erdves – ir jau-kią pievą su scena pietrytiniame krante, ir senąją valtį, naujai atgimusią ir liūdnai tuščią, ir pagrindinę gatvę – tokią jaukią ir pasipuošusią gėlių pilnomis valtimis. Tą dieną Palūšėje svečiavosi ir kitų mažųjų Lietuvos kultūros sostinių atstovai, todėl suma-nymas žygiuoti visiems su savo skiriamaisiais ženklais – vėliavo-mis ar plakatais, iškilmingoje eisenoje atrodė viliojančiai. Ir tai pasiteisino. Pučiamųjų orkestras, minia žmonių, plaukianti ➔

Kokia stintelių šventė be šviežiai keptų stintelių

Valtininko dienos „vinis“ - humoristinė Figūriada

per Palūšę, spalvota atributika, smagus spektaklis ant vandens ir žaismingas karnavalinis nėrimas į vandenį nuo liepto. O pramogų gausa – ir baidarės, ir irklentės, ir drakono valtys, ir burbulų futbolas! Ir didžiulė mugė, sunkiai besutalpinama Lūšių pakrantėje. Ir tinklinio bei krepšinio aikštelės buvo pilnutėlės iki pat vėlyvo vakaro. Tai tikrai tapo vientisa kaimo švente, kur labai daug iniciatyvos rodė patys kaimo gyventojai, o dalyvavusios Paežerių (Vilkaviškio r.), Vabalninko (Biržų r.), Alantos (Molėtų r.), Labanoro (Švenčionių r.) bendruomenės buvo nustebintos vietinių aktyvumu ir gausa. Nenuvyklė ir vakarinė koncertinė programa, nes muzikos pakako visiems skoniams ir visoms amžiaus grupėms.

Pasibaigus šventei valtininkai kalbėjo, kad bus gera vasara, nes jau sezono pradžioje Palūšėj netelpa visi norintys...

Iškilmingai ir smagiai paminėta Valstybės diena Palūšėje

Valstybės dienos minėjimą Palūšėje papuošė atvežtinis tarptautinio folkloro festivalio Baltica – 2017 koncertas. Liepos 8 d. dienos pavakarę po atviru Palūšės dangumi lietaus debesis prasklaidė ir išraiškingais šokiais ir romantiškomis dainomis gausų žiūrovų būrį užbūrė brazilų Giuseppe's Garibaldi gaučų tradicijų centro folkloro grupė, vadovaujama Gustavo Dutra Basto. O svečiai iš tolimosios Brazilijos buvo sužavėti nuostabia Aukštaitijos nacionalinio parko gamta ir nuoširdžiu priėmimu.

Liepos 14 d. Palūšės bibliotekos muziejinėje ekspozicijoje vyko istorijos pamoka „Lietuvos nepriklausomybės kelias: asmenybės, įvykiai“, kurią vedė Ignalinos krašto muziejaus muziejininkė Marija Kirienė.

Palūšės regata išaugo į festivalį „Palūšės vėjai“

Jau keletą metų kirkėjo mintis, kad reikia keisti Palūšės regatos formatą. Šie metai įkvėpė drąsos, ir pabandėme įgyvendinti sumanymą organizuodami festivalį. Siekėme sujungti įvairias kultūros sritis ir

pasiūlyti visuomenei pasirinkti labiausiai jiems tinkamas pramogas – buriavimo bei tinklinio ir krepšinio varžybas, kiną po atviru dangumi, liaudiškos muzikos vakarą, teatrų dieną ir sakralinės muzikos popietę.

Festivalį pradėjome tradicine Palūšės regata. 2016 metų Lietuvos buriuotojų asociacijos baigiamajame renginyje Palūšės regata buvo įvardinta kaip daugiausia žiūrovų sutraukiančios buriavimo varžybos. Suprantama, taip yra dėl vakarinės renginio dalies – Linksmosios Lūšių regatos bei scenos žvaigždžių pasirodymų. Šiais metais pakrantėje vos tilpo smalsuolių būrys. Aistringa Linksmoji Lūšių regata, Ovidijaus Vyšniausko pasirodymas atviliojo ne tik šio krašto gyventojus, bet ir svečius iš kitų rajonų. O romantiškai nuteikiantis Kosto Smorigino autorinių dainų vakaras scenoje ant vandens sulaukė tiek žiūrovų, kad dalis jų, netilpdami pakrantėje, klausėsi

atlikėjo plaukiodami valtimis ežere.

Tą pačią dieną startavo ir tapybos pleneras „Ant bangos“, kuriame dalyvavo įžymūs dailininkai iš visos Lietuvos: Vilniaus, Panevėžio, Šiaulių, Zarasų, Klaipėdos, Radviliškio ir Dusetų. Kūrėjai džiaugėsi atradę nuostabų ežerų kraštą. Menininkai net 10 dienų tapė Palūšę ir jos apylinkes, aplankė

Nuostabu tai, kad apie mažo kaimelio smagias pramogas sužinojo ne tik ignaliniečiai. Šventėje buvo ir ukmergiškių, ir uteniškių, ir vilniečių, ir panevėziečių.

Bitininkystės muziejų, mėgavosi ežerų grožiu plukdomi iki Ladakalnio kateriu, dalyvavo susitikime su vietiniais gyventojais, o plenero pabaigoje surengė darbų parodą, 20 iš jų padovanojo bendruomenei. Nuoširdūs dailininkų – individualistų padėkos žodžiai įtikino,

kad mums pavyko, ir įkvėpė drąsos ateityje tęsti panašius projektus.

Maloniai nustebino kino po atviru dangumi vakaras. Nors buvo šilta, tačiau švelniai krapnėjo lietus. Bet romantikos mėgėjai, pasiilgę tikrumo ir gerų emocijų, nusėdo visą bažnyčios kalną. Prisiglaudę po skėčiais, mėgavosi romantiška meilės istorija...

Dar viena festivalio diena – liaudiškos muzikos kapelių

Palūšės aikštelę „užkariavo“ temperamentingieji brazilai

varžytuvės „Susgrojam, broliai, prie Lūšių“. Žiūrovus linksmo ir varžėsi Visagino kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Linksmuolė“ (vadovas Tomas Kochanka), Utenos kultūros centro Daugailių kultūros namų jaunimo kapela „Daugailių berniokai“ (vadovas Petras Leleika), Alytaus miesto pensininkų bendrijos „Bočiai“ tradicinė kaimo kapela „Smiltelė“ (vadovė Onutė Tenenienė), Ceikinių kaimo kapela „Keiziai“ (vadovė Rūta Kajėnė). Liaudiškos muzikos gerbėjai galėjo ir smagiai pašokti, ir kartu su muzikantais dainą užtraukti. Nugalėjo, žinoma, draugystė.

Teatro mėgėjai turėjo progos susipažinti su Anykščių rajono Troškūnų vaikų ir jaunimo teatru „Mes“ (vadovė Jolanta Pupkienė), kuris 2016 metais tapo teatrų apdovanojimo „Aukso paukštė“ laureatu, Kupiškio kultūros centro Skapiškio padalinio teatru „Stebulė“ (vadovė Vita Vadoklytė), kuris taip pat yra pelnęs „Aukso paukštės“ apdovanojimą, ir Naisių vasaros teatru. Kartu su teatrais literatūrinę-muzikinę programą į Palūšę atvežė Anykščių rajono Naujųjų Elmininkų moterų vokalinis ansamblis „Elmė“ (vadovė Irena Kuliavienė).

Festivalis „Palūšės vėjai“ baigėsi šv. Lauro atlaidais ir sakralinės muzikos popiete. Palūšės bažnyčioje koncertavo 2016 metų Elenos Čiudakovos tarptautinio konkurso laureatė Simona Skrebutėnaitė, o aikštelėje prie Aukštaitijos nacionalinio parko – Šiaulių kamerinis choras „Polifonija“ ir Vilniaus šv. Jonų bažnyčios Gospel choras.

Festivalis baigėsi tapybos plenero „Ant bangos“ darbų parodos atidarymu. Tai labai simboliška, nes visa, kas baigiasi, yra nauja pradžia.

Festivalis „Palūšės vėjai“ buvo vykęs bandymas parodyti, kad kultūrinė programa kurortinės vietovės statusą turinčiame kaime yra vienas iš būdų pritraukti kuo daugiau poilsiautojų. Tačiau šalia aktyvaus kultūrinio gyvenimo būtina pasiūlyti ir kitas paslaugas – maitinimą ir apgyvendinimą. Suderinus visus šiuos dalykus, ateityje Palūšė tikrai būtų pajėgi įgyvendinti didesnius projektus.

Rudens kermošius – vietos amatininkų šventė

Tradiciniu tampantis kermošius „Lūšių rudenėlis“ neišsiskyrė dalyvių gausa. Rodos, vietos amatininkai mieliau ieško didesnių suėjimų, žadančių geresnę galimybę parduoti ir uždirbti. Tačiau tie, kas Palūšėn atvyko prieš metus ar du, mielai čia sugrįžta vėl. Ir vietos gyventojai jau su malonumu bando ne tik pirkti, bet ir parduoti. Šiais metais kiemas kvėpėjo šviežia ir rūkyta seliava, o pirkėjų eilutė prie žuvies buvo bene ilgiausia. Tačiau nors ir nedidelėje mugėje, čia galėjai įsigyti ir gražiai išdrožtą medinį šaukštą, ir dailiai nulipdytą molinį puodelį, ir vaikišką gražiai pasiūtą suknelę, ir kokią mežginį. Augalų mėgėjai galėjo išsirinkti ir dekoratyvinį medelį ar daugiametę gėlę, ar vaismedį, arba čia pat nusipirkti mūsų soduose šiemet neužderėjusių obuolių ir slyvų. Kermošiuje ir sveikų žolių arbatos buvo, ir ran-

Palūšės regatos dalyviai gaudo Lūšių vėją

kų darbo muilo, ir naminių kepinų. O visą laiką aitrų dūmą skleidusioje kalvėje dar ir pasagą laimei galėjai įsigyti. Tai ko daugiau reikia?

Tik kad vietos amatininkai suprastų, kad gera ne tik tada, kai parduodi, bet ir kai tarp savų pabūni, pasišnekučiuoji, geru žodžiu pasidalini, gražios muzikos pasiklausai... ir savo kaimo gyvastį taip palaikai.

Patirtis ir lūkesčiai

Manychiau, kad visai netikėtai atradome mus pačius nustebinusį dalyką – kuo daugiau prisikrauni, tuo lengviau nešti. Pradžioje išsigandę savo užmojų, vėliau ėmėme ieškoti būdų, kaip savo tikslus geriau pasiekti. O čia būtini pinigai. Tiek, kiek mums atseikėta, atrodo nepakankama. Todėl ryžomės dalyvauti dar keliuose konkursuose ir pateikėme paraiškas finansavimui

gauti. Laimėjus 3 projektus, džiaugsmo buvo lygiai su nerimu – juk reikia teisingai atlikti viešuosius pirkimus, paskui nepriekaištingai įgyvendinti sumanymus ir dar išsamias ataskaitas pateikti. Ar spėsime? Tačiau mums tai pavyko.

Dar prieš metus nerimavome, ar pavyks įtikinti rajono valdžią, jog tai, ką darome, mums labai svarbu. Tikrai nuoširdžiai džiaugiamės, kad savivaldybė ne tik pagalių į ratus nekaišiojo, bet geranoriškai palaikė, skatino ir skyrė dalinį finansavimą. Savivaldybės darbuotojai talkino išsijuose. Ignalinos kultūros ir sporto centro darbuotojai padėjo kurdami geriausius scenarijus, ieškodami šauniasių atlikėjų, siūlydami pačius lakoniškiausius sprendimus ir įgarsindami renginius. Geranoriškumu ir išskirtine kantrybe pasižymėjo Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos darbuotojai, padėję mums visuose techniniuose sprendimuose, operatyviai dalinęsi informacija socialiniuose tinkluose ir net talkinę Palūšės regatos teisėjams. O tėvišką seniūno ranką nuolat jautėme sprenddami visus ūkinius reikalus. Per šiuos metus gerai supratome, kad mes visi – puiki komanda, o mažosios Lietuvos kultūros sostinės vėliava – visos savivaldybės garbės reikalas.

Metų ratas sukasi, kultūrinės veiklos maratonas Palūšėje artėja prie pabaigos. Kas toliau? Ar norėsim tyliai ir patogiai gyventi ar prasmingai? ☞

Nuotraukos iš direktijos fotoarchyvo

Jau keletą metų kirbėjo mintis, kad reikia keisti Palūšės regatos formatą. Šie metai įkvėpė drąsos, ir pabandėme įgyvendinti sumanymą organizuodami festivalį. Siekėme sujungti įvairias kultūros sritis ir pasiūlyti visuomenei atsirinkti labiausiai jiems tinkamas pramogas.

PARKO GIRIŲ TAKAIS

Tarp žiemojančių vandens paukščių – netikėtas radinys

Valdo Augustino nuotrauka

Didysis baublys

Žiemojančius paukščius vandens telkiniuose skaičiuojame kasmet žiemos vidury: sausio gale – vasario pradžioje. Nesilaukime iš anksto nustatytos datos, laukiame, kada ežerai pasidengs ledu ir pasiliks tik tekančio vandens properšos. Tada paukščiai priversti susiburti į neužšąlančias vietas, ir tai labai palengvina jų apskaitą, o svarbiausia, skaičiai būna gana tikslūs. Iš viso turime iki 17 apskaitos vietų, o apskaitų maršrutai nusitęsia iki 115 km.

Šįmet pasilikusių ir atlėkusių žiemos paukščių radome gero kai mažiau nei esame įpratę matyti. Jau praėjo tie laikai, kai gulbių nebylių žiemojavo iki 207 ar 175 (1993 ir 1995 m.). Paskutinė didelė jų sanauka buvo 2004 m. – 149. O štai

Bronius ŠABLEVIČIUS, Tautgirdas MASIULIS, Violeta JASIULIENĖ
Aukštaitijos nacionalinio parko ir
Labanoro regioninio parko direkcijos
Gamtos skyriaus specialistai

šįmet – tik 26 paukščiai. Nuo 2010 m. iki šiol šių gulbių skaičius svyruoja nuo 26 iki 87 individų.

Gulbės giesmininkės nuo 2010 m. žiemojavo po 2 – 6, o šįmet jų neradome nė vienos.

Didžiosios antys iš viso yra „nekontroliuojamos“. Štai 1997 m. jų radome 849, o jau 1998 metais tik 140 individų. Šiais metais jų aptikome 302, t.y. mažiau už daugiametį vidurkį. Jau įpratome matyti žiemojančias klykuoles, šįmet jų suskaičiavome 22, bet didžiųjų dančiasnapių – tik 1. Įdomu, kad 2016 m. viduržiemį jų buvo 13, 2015 m. – net 24.

Vieną nebylės gulbės patelę radome su užsienio žiedavimo centro žiedu (Latvia, Rīga, EM577). Bet labiausiai nustebino didysis baublys, tūnojęs Sekluočio ež. nendryne. Mums stebint, jis pakilo ir lengvai nuskrido tolyn. Paukštis sveikas. Tad kas jam sutrukdė išlėkti iš mūsų žiemos? Kartais prie vandens properšų pastebime vieną kitą pilkąjį garnį, bet didįjį baublį, žiemojantį mūsų parke – rytiniame Lietuvos pakraštyje – aptikome pirmą kartą.

Neprognozuojamą paukščių gausą lemia šiltų ir šaltų žiemų kaitaliojimas. Kai lieka daug neužšąlančių vandenų, paukščiai pasiskirsto gana plačiai ir išlieka labai judrūs. Tada juos sunku suskaičiuoti, o apskaitos duomenys gali keistis net tarp gretimų savičių. ☞

Bronius ŠABLEVIČIUS
Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos
Gamtos skyriaus vyr. specialistas

Kasmet turtingesni savo gamta

REČIAUSIA MIŠKŲ ORCHIDĖJA – IR VĖL PAS MUS!

Aukštaitijos nacionaliniame parke 2017 m. liepos 21 teko laimėti „užklupti“ dar vieną antbarzdžių grupę – net 26 žydinčius augalus. Tai prilygsta botaniniam įvykiui, juk antbarzdes miškuose galima susekti tik 10-12 dienų laikotarpį. Kokiose vietose jų ieškoti, niekas nežino. Ieškojimo laikas toks trumpas todėl, kad vienas augalas žydi apie 7 dienas. Pirmąją šios rūšies augimvietę parke turime nuo 1984 m. ir ja džiaugiamės štai jau 33 metus...

Naujoji augimvietė su senąja ryšio neturi, jas skiria 5 km atstumas. Naujoji vieta kardinaliai skiriasi nuo senosios. Ten antbarzdes auga gryname eglėje, o čia – drebulyne su beržais ir lazdynais, trąšame juodžemyje. Dėl to augalų aukštis siekia net iki rekordinių 28,5 cm.

Antbarzdė – rečiausia gegužraibinių šeimos orchidėja Lietuvoje. Todėl nestebina, kad apie ją sklinda legendiniai prisiminimai: 19 a. ji rasta kažkur Trakų apylinkėse, o 1978 m. vėlgi – kažkur Gudų girioje (galbūt už sienos su

Broniaus Šablevičiaus nuotrauka

Orchidėja „vaiduoklis“ – belapė antbarzdė

Baltarusija, nes vieta nebuvo pažymėta ir ji nežinoma iki šiol), o 2001 m. 3 augalai aptikti Labanoro girioje, bet 16 metų nebeišdygsta (tikrinu kasmet). Ne veltui angliškas jos vardas yra *Ghost orchid* – „orchidėja-vaiduoklis“, nes ji visada pramečiuoja.

Naujasis radinys labai praturtino ANP gamtinę įvairovę ir konkrečiai Ažvinčių girią. Dabar galime be kuklumo pasigirti, jog turime retąjį augalą, kurio 2 augimo vietas Lietuvoje yra žinomos būtent Aukštaitijos NP. Šie radiniai patvirtina, kad vertingos yra tik tos antbarzdžių augimvietės, kurios realiai žinomos, o ne seniai dingusios ar įsivaizduojamos.

BALTIEJI GARNIAI PATEIKĖ STAIGMENĄ

ANP gyvūnijos pasaulis praturtėjo retųjų paukščių lizdais. Baltieji garniai užliejamų pievų krūmuose šalia Reškutėnų kaimo įsirengė visą bendriją – koloniją iš 23 lizdų. Naujiena būtų buvusi daug didesnė ir netikėta, bet 2016 m. šie paukščiai padarė mažą „įžangą“ – sukrovė 3 lizdus ir perėjo kartu su pilkaisiais garniais eglėse prie pat kaimo sodybų. Tačiau 2017 m. mastai toli pralenkė pernykščius. Kolonijos dydį buvo įmanoma nustatyti tik žvalgantis dronu (filmavo Algirdas Panavas). Gegužės mėn. gale garnių lizduose buvo dar maži jaunikliai ir kiaušiniai. Tai bent 3 savaitėmis vėliau už normą. Galbūt paveikė vėly-

vas, šaltas pavasaris.

Pirmieji baltieji garniai Aukštaitijos NP pasirodė 2001 m. Taigi, iki perėjimo termino turėjome laukti 15 metų. Manoma, kad tai – tik ketvirtoji baltųjų garnių perimvietė Lietuvoje. Artimiausios mūsiškei lizdų kolonijos yra Zarasų ir Utenos r.

Kol baltieji garniai tebėra reti ir įrašyti į Lietuvos RK ir ES Laukinių paukščių apsaugos Direktyvą, tol jie pageidautini. Jie praturtina biologinę įvairovę, savo puošnia, elegantiška išvaizda puošia gamtą, o žalos niekam nedaro.

DAR VIENA PAUKŠČIŲ SALA AUKŠTAITIJOS NP

Garsioji Kretuono ežero sala, paskirta paukščiams, jau turi „konkurentę“ – kitą salą. Tiesa, abiejų salų skirtumai labai ryškūs, bet jų paskirtis ta pati – sudaryti sąlygas vandens ir pelkių paukščiams sėkmingai auginti jauniklius.

2016 m. rudenį Aukštaitijos NP Gamtos skyriaus ekologų iniciatyva ir jų rankų darbu buvo iškirsti medžiai Baluošo ež. Beržų saloje. Ji maža, apie 0,25 ha ploto, natūraliai užaugusi įvairiais lapuočiais. Salą atradę bebrai ją suniokojo neatpažįstamai: kirtu medžius, krūmus, rausė urvus. Per juos į sausą salą plūdo ežero vanduo, prasidėjo pelkėjimas. Suvešėjo aukšti viksvų kupstai, išplito šalttekšnių brūzgynai.

Išlipus į salą su kirtimo įrankiais, nebuvo matyti, kur koją pastatyti: bebrų urvų skylės, užlietos vandeniu, aukštos žolės ir kupstai, tankūs krūmynai, išvirtusių medžių kamienai. Po salos pritaikymo paukščiams jos paviršius tapo švarus ir lygus.

Kitą pavasarį visai tuščią žemės „lopinį“ ežero vidury aptiko pirmieji paukščiai. Birželio mėn. salelėje radome didžiųjų ir kuoduotųjų ančių 11 lizdų, upinių žuvėdrų – 26, rudagalvių kirų – 4, sidabrinių kirų – 2, raudonkojo tuliko – 1 lizdą. Salos nendrynų juostoje pirmą kartą ausytieji kragai sudarė bendriją – perėjo 8 poros. Jau kitąmet čia turėtų būti lizdų gausybė.

Naujos augmenijos saloje formavimasi, paukščių rūšių įvairovę ir jų gausumo pokyčius čia atlikti yra įdomiau nei Kretuono ež. Didžiojoje saloje, kurios dydžio vienu metu net apžvelgti neįmanoma ir kurios tvarkymo rezultatais naudojasi ne globotini tilvikiniai paukščiai, o dešimtys tūkstančių kirų. Beržų salelė nuo Kretuono Didžiosios salos nutolusi per 18 km, todėl šis antrasis paukščių „atramos punktas“ yra reikšmingas reiškinys, gausinant gamtos vertybes Aukštaitijos nacionaliniame parke. ☞

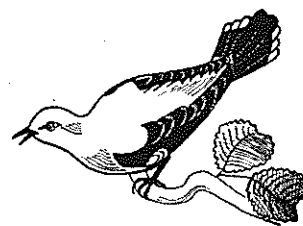

Rimanto Nalvaikos nuotrauka

Baltieji garniai Žemaitišės balose

VOLUNGĖ

Ir vėl grįžtu aš į Palūšę

Dar gegužės mėnesį pasklido žinia, kad skelbiamas literatūrinis konkursas, skirtas šių metų Lietuvos mažąja kultūros sostine tituluotai Palūšei apdainuoti. Konkurso „Ir vėl grįžtu aš į Palūšę“ organizatorė – Palūšės bibliotekininkė ir aktyvi bendruomenės narė Rita Ramanauskienė. Konkursui savo kūrybą pateikė septyniolika autorių. Jų eilėraščius, noveles ir apsakymus vertino komisija, kurios pirmininkė – rašytoja Gintarė Adomaitytė.

Spalio 21 d. įvyko baigiamasis renginys, kurio metu ir buvo apdovanoti konkurso nugalėtojai: suaugusiųjų grupėje – Silva Žiliukienė, Irena Bružinskienė ir Renata Kuršytė; jaunimo grupėje – Dominyka Kirdeikytė, Matas Kovalevskis, Akvilė Gudukaitė ir Brigita Musteikytė. Beje, Dominyka Kirdeikytė buvo vienintelė iš nugalėtojų, konkursui pateikusi prozos kūrinių. Gaila, bet dėl apimties negalėjome jo čia išspausdinti. O su kitų konkurso laureatų kūrinių kviečiame susipažinti ir pabandyti pajusti jų meilę gimtajam kraštui.

Silva ŽILIUKIENĖ.

Sugrįžtu

Čia šnabžda kvapūs pušynai,
Eglių skraistėse vėjas supasi.
Priglundu prie Palūšės smėlynų,
Pabučiuoja ežeras lūpas.

Nuplauna dulkėtas kojas
Skaidri, vėsi Lūšio ašara.
Bažnytėlė medinė stovi,
Klausosi meldų pasakų.

Kaip ėjo išėjo broliai,
Kaimą vadavo iš rūko...
Vieniems patalą miškas paklojo,
Kitus bangos supo užsupo.

O tretį... Gal klajoja paklydę,
Iš gimtinių ėję išėję...
Nutilusios senos sodybos
Langų akis pražiūrėjo.

Nubėgo su vėju dienos,
Tarsi debesis metai nuplaukė.
Sugrįžtu Palūšėn... Ne vienas
Čia esu... Žinau – manęs laukia...

Irena BRUŽINSKIENĖ

Susitikome Palūšėj

Susitikome Palūšėj,
Iki ryto šėlsim, ūšim -
Ne kas dieną pasitaiko
Susilėkti prie Lūšių.
Na tai kas, kad Lūšiai lūšūs,
Vėjas šėlsta, linksta pušys -
Išprausta lietaus Palūšė
Ruošias šventei atlaidų.

Puošiasi net Taraminis -
Greitai bus pasidabinęs.
Siuvas pas laumes švarkelį
Ir, pritupęs už upelio
Trinas, šveičias kiek tik gali -
Neišvys gal nepažinę.

Ir pažinsim, ir išvysim -
Paprašysim Gedimino,
Kad nukaltų toookią blizgę,
Prie kurios jį prikabinus
Taip toli pavyktų švystelt
Kad visai čionai negrįžtų.

Na, o mes linksmi sau ūšim -
Susitikome Palūšėj!

Renata KURŠYTĖ

Ir vėl grįžtu aš į Palūšę

Ir vėl grįžtu aš į Palūšę
Ruduo kopytėlėj ten rymo.
Kol vėjas beveidis praūžia
Ir – protėvių vėlės arimų

Ilis skreitan jau atgulusios.
Sekmadienį varpas, prieš ljetų...
Sukosčioja vangiai – siūluose
Voratinklio virpa, iš lėto

Akimirka – amžiams sustingus.
Kur mišparų godos, į būtį.
Beržai žalvariuojantys, tingūs
Žvaigždės link pasvirę truputi.

Kur motinos maldos už – tylą.
Už rytmečio rasą, dagilį.
Kai mėnuo, iš lėto, sudyla
Matuodamas ežero gylį...

Užmiega diena valtės guoly.
Ir vėl grįžtu aš į Palūšę.
Nors laikas į nebūtį – šuoliais
Nors vėjai beveidžiai praūžia...

Konkurso nugalėtoja dūkštietė
Silva Žiliukienė

Matas KOVALEVSKIS

Palūšė

Nuo kalvos virš vandens,
Žvelgia bažnytėlė
Seną kaimą tarp miškų,
Saugo sengalvėlė.

Kiek čia turtų iš gamtos,
Grožio kiek aplinkui.
Tarsi Dievo dovanų
Kraštui šiam išpilta.

Laimės kiek pilnų veidų,
Bangos vasarą gaivina!
Spinduliai iš debesų,
Žaižaruoja ir svaigina.

O valtelių - trys šimtai!
Netelpa Lūšiuose!
Raibuliuoja ežerai,
Gera pailsėt čia... -

✂

Akvilė GUDUKAITĖ

Palūšės metų laikai

Palūšės kraštas nuostabus,
Spalvingas, mielas ir gražus.
Užsukti kviečia mus visus
Ir mažus ir didelius.

Įdomių vietų čia nestinga,
O žiemą ypač gausiai sninga,
Tad griebkim į rankas slides
Ir čiuožkim, snaigės kur nuves.

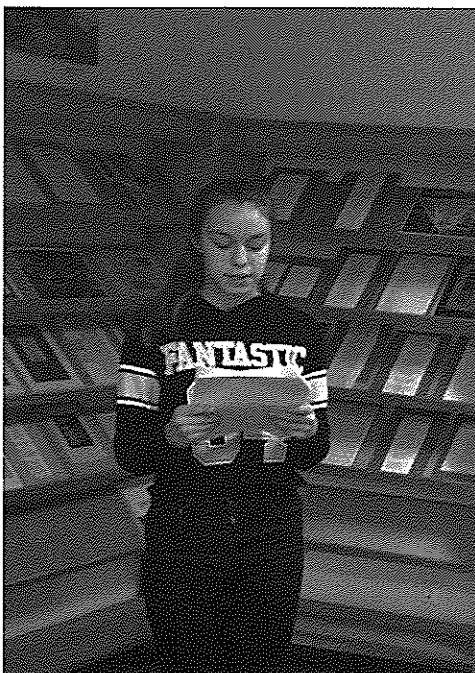
Pavasaris taip pat gražus
Pavaikščiok kviečia mus visus -
Prait botanikos taku
Ir gauti daug naujų žinių.

O vasara išvis puiki -
Skubėkime prie ežerų visi,
O jeigu maudytis pabos,
Tinklinis lai tave paguos.

Ruduo šaltokas ir niūrus,
Tačiau veiklos tau nepritrūks -
Galėsi valtimi bangas pagaudyt,
Tačiau taisyklių tik nelaužyk.

Ir nepamiršk, Palūšėje esi,
Gyvena žmonės čia labai mieli.
Aplink tvarkinga ir gražu
Patirsi nuotykių puikių.

✂

Uteniškė Dominyka Kirdeikytė buvo
pripažinta geriausia jaunimo grupėje

Brigita MUSTEIKYTĖ

Ir vėl grįžtu aš į Palūšę

Pirmykščio pasaulio
Šiek tiek pamačiau.
Stogą šiaudais kimštą,
Odą virš galvos pakabintą.

Užtrokšti nuo dūmų
Nieks negalėjo,
Nes skylę stoge
Jie turėjo.

Prie pilkapio žengėm toliau,
Ten žmogaus skeletą pamačiau.
Papuošalai paprasti,
Iš geležies padaryti.

Negyvelį aprengdavo,
Gražiausiais drabužiais,
Bet čia jis gulėjo
Kaulų kostiume.

Mikas Petrauskas
Birutę pastatė.
Ne žmogų -
Operą statė.

Užpultas jis buvo,
Dėl ūsų savųjų.
Vėliau į kirpyklą,
Nuėjo nukirpo.

Palūšės bažnyčioj,
Vinių nebuvo.
Dėl vargano gyvenimo,
Ar proto trūkumo.

Kiekvieną dieną,
Skamba varpai
Du varpai,
Iš žemės iškasti

Dvyliktą valandą
Suskambdavo jie,
Kaip ženklas grįžti
Namo visiems.

✂

IŠ KULTŪROS LOBYNO

Piliakalnių metais – dėmesys Tauragnų krašto piliakalniams

Dovilė BALTRAMIEJŪNAITĖ
Archeologė

2017-uosius LR Seimas paskelbė Piliakalnių metais. Siekiant atkreipti dėmesį į šiuos Kultūros paveldo objektus kaip išraiškingus baltų kultūros, Lietuvos valstybingumo simbolius įvairiose Lietuvos vietose vykdyta daug renginių, skirtų piliakalniams pažinti, paminėti, išsaugoti. Dalis renginių, skirtų įsisaugoti piliakalnių reikšmę bei skleisti informaciją apie juos, vyko Utenos rajono Tauragnų seniūnijoje. Projektas „Tauragnų krašto piliakalniai: atrask, pažink, išsaugok“ įgyvendintas Tauragnuose įsikūrusio VšĮ Archeologijos centro iniciatyva, vadovaujant archeologei D. Baltramiejūnaitėi. Projektą dalinai finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos kultūros ministerija, o įgyvendinti padėjo Tauragnų krašto bendruomenė, Tauragnų seniūnija, Aukštaitijos nacionalinis parkas, Utenos kraštotyros muziejus bei Utenos jaunųjų archeologų klubo nariai.

Viena pagrindinių projekto veiklų buvo naujų archeologijos paveldo objektų paieška Tauragnų seniūnijoje. Tokią iniciatyvą paskatino 2014 m. pačiame miestelyje VšĮ Archeologijos centro darbuotojų rastas naujas piliakalnis. Ir nors 2017 m. dar nežinoto piliakalnio rasti nepavyko, nagrinėjant reljefo žemėlapius bei lankantis pasirinktose vietose surastos buvusio pilkapyno liekanos prie Tauragnų miestelio. Taip pat Stučių kaime, šiaurinėje Tauragno ežero pakrantėje, gręžiniais ir vykdytais kasinėjimais rastas I–II tūkstantmečio pradžios gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su šiam laikotarpiui būdingomis puodų šukėmis, metalo dirbiniais, sunykusio židinio vieta. Vykdamas archeologinius tyrinėjimus 2014 m. rasto Tauragnų piliakalnio II aplinkoje aptiktas maždaug prieš tūkstantį metų egzistavusios ir per gaisrą

sunykusios sodyb vietės kultūrinis sluoksnis. Tarp šiam laikotarpiui būdingų dirbinių aptiktas ir žymiai senesnis laikas – vėlyvojo akmens amžiaus pabaigą ar žalvario amžiaus pradžią menantis titnaginis strėlės antgalis. Vykdyti archeologinius tyrinėjimus labai pagelbėjo Utenos jaunųjų archeologų klubo nariai – istorijos mokytojas Valdas Šukevičius ir jo vadovaujami uteniškai moksleiviai. Prie tyrėjų komandos taip pat prisidėjo Utenos kraštotyros muziejaus archeologas Dalius Ribokas bei savanoriai iš įvairių Lietuvos miestų.

Apie piliakalnius, įdomius radinius prie jų papasakojo Tauragnų seniūnijos gyventojai. Antai Klykių kaime gyvenantis R. Žaunierius nurodė prieš maždaug 20 metų rasto akmeninio kirvuko radimvietę Vilkablauzdės kaimo durpyne. Beržatilčio gyventojas aprodė savo sodybos teritorijoje durpyne rasto gintaro vietą, giliai durpėse iškastus briedžio ragus. Tikimasi, kad ateityje archeologai galės patikrinti šias vietas ir galbūt mokslškai pagrįsti šių radinių kilmę.

Vykdamas projektą Tauragnų krašto muziejuje organizuotas konkursas ir paroda „Tauragnų krašto piliakalniai“. Ruošiantis parodai teko aplankyti visus 13 seniūnijos piliakalnių – nufotografuoti, įvertinti jų būklę, nustatyti, ar jie neardomi, savavališkai nekasinėjami. Vienus piliakalnius buvo lengva rasti, kitų teko paieškoti ne vieno žygio metu. Kai kuriuos piliakalnius lankėme su aplinkinių kaimų gyvento-

2014 m. VšĮ Archeologijos centras Tauragnų poilsiavietėje rado piliakalnį su gyvenvieta

Ekspedicijos Stučių kaime dalyviai - Utenos Jaunųjų archeologų klubo vadovas Valdas Šukevičius ir moksleiviai

jais: ieškojome, kalbėjome apie sklandančius padavimus, legendas, piliakalnių būklę, kuri kai kuriais atvejais šiandieną yra labai sunki. Liūdna minėti Rukšėnų piliakalnį, vieną įspūdingiausių savo įrengimu, tačiau labiausiai apleistą, neprižiūrimą ir niokojamą virstančių medžių. Nufotografavus visus piliakalnius apie juos medžiaga taip pat rinkta archyvuose – ieškota senų nuotraukų, medžiagos iš ankstesnių žvalgomųjų tyrinėjimų. Taip pat pasinaudodami šiuolaikinėmis kompiuterinėmis programomis sumodeliavome trimačius piliakalnių ir jų apylinkių vaizdus. Visa apie piliakalnius surinkta įvairialypė medžiaga buvo apdorota ir eksponuojama parodoje.

Galutinis projekto uždavinys – elektroninio kultūros paveldą populiarinančio leidinio „Tauragnų krašto piliakalniai“ parengimas – jau eina į pabaigą. Jame bus sudėta informacija apie krašto piliakalnius, nuotraukos, archyviniai duomenys, reljefo vaizdiniai, aprašai ir informacija lankytojams, kaip tuos objektus rasti. Kiekvienas norintis šį leidinuką galės rasti Aukštaitijos nacionalinio parko, Tauragnų krašto bendruomenės internetinėse svetainėse ir naudoti kaip gidą lankydamas piliakalnius ar skaitydamas apie juos.

Vertinant baigiamą projektą ypač norisi pasidžiaugti gyventojų ini-

ciatyvomis ir jų teigiamomis emocijomis. Džiugu, kad žmonės domisi savo praeimi. Tikiuosi, kad net ir pasibaigus piliakalnių metų renginiams pavyks tęsti tyrinėjimus šiame gražiam ir archeologams dar palyginti mažai pažįstamame krašte. Neabejotina, kad daug atradimų dar laukia ateityje.

Projekto iniciatorius VšĮ Archeologijos centras nuoširdžiai dėkoja visiems prisidėjusiems prie šio projekto įgyvendinimo ir kviečia visus prisiminti, lankyti ir puoselėti savo krašto archeologinį paveldą – taip prisidėti prie jo įprasminimo bei išsaugojimo. ✍

Nuotraukos iš VšĮ Archeologijos centro archyvo

Tauragnų piliakalnio II papėdės sodybvietsės kultūrinis sluoksnis

Šeimaties piliakalnis

Piliakalnis yra Minčios girioje, įrengtas kalvoje, apsuptoje Žiezulnio ežero, daubų ir griovių. Aikštelė ovali, pailga šiaurės vakarų–pietryčių kryptimi, 10x36 m dydžio. Šlaitai iki 10 m aukščio, statūs, su terasomis. Aikštelės galuose suformuoti pylimai ir grioviai. Į pietryčius nuo piliakalnio buvusioje papėdės gyvenvietės teritorijoje rasta geležies lydymo atliekų, lipdytų puodų šukių brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi. Datuojamas I tūkstantmečiu – II tūkstantmečio pradžia. Piliakalnį žmonės vadino ir tebevadina „Batarėja“. Vietiniai gyventojai dar 1935 m. manė, kad „Švedai supylė kalną ir nuo jo šaudydavo. Visą laiką buvo batarėja, taip ir pavadino Batarėjaus kalnas“ (Valstybinė archeologijos komisija, 1935 m.). Taip pat kalnas vadintas „Piniginiu“. Vietos žmonės kalbėjo, kad „buvo kastas, randama kaulų, pinigų. Žmonės sako, kad yra užkasti pinigai“ (Lietuvos žemės vardynas, 1935 m.). Manyta, kad kalne užkasta ir kariuomenės dalis (Valstybinė archeologijos komisija, 1935 m.).

Šiuo metu piliakalnis apaugęs mišku, nelengvai randamas. Tačiau aplankyti šį kultūros paveldo objektą verta – tai gražus, išraiškingas, gamtos ir žmogaus rankų sukurtas kraštovaizdžio paveikslas.

Piliakalnių istorijos žadino vaizduotę

Laima ANDRIJAUSKIENĖ
Ignalinos rajono savivaldybės viešosios
bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė

Paslaptingi tie mūsų piliakalniai. Jeigu nori suprasti jų istoriją, išvysti gyvą to laikmečio statinį, reikia užlipt ant piliakalnio. „Visados jais ir nuo jų atsiveriančiais vaizdais žavėjomės, jų paslaptimis domėjomės, padavimų apie juos klausėmės ir jais net tikėjome, bet šiemet tai darome su dar didesniu polėkiu, užsidegimu. Viskuo norime dalintis su šalia ir toli esančiais, kopiname į piliakalnius jau ne pavieniui, o būriais ir stengiamės pajusti visų čia kada nors buvusių laiką, išgirsti jų žingsnius ir atodūsius“. Taip gražiai projekto partneriai „Nauja vaga“ – žurnalistė Vida Žukauskaitė – kvietė Ignalinos bendruomenę, ir ne tik ją į Ignalinos rajono viešosios bibliotekos projekto „Piliakalnių istorija žadina vaizduotę“ renginius, skirtus Piliakalnių metams. Projektą dalinai finansavo Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos respublikos kultūros ministerija. Į kultūrinę veiklą įtraukė vietos bendruomenę ir rajono svečius, vasarojančius mūsų krašte. Renginiai vyko gražiausiose Aukštaitijos nacionalinio ir Sirvėtos regioninio parkų vietose. Mūsų laukė daug įvairių veiklų ir puikių susitikimų.

Laimėtas projektas leido įgyvendinti puoselėtas idėjas. Norėjome aplankyti ir atkreipti dėmesį į mažai žinomus, gal kiek pamirštus, bet nuostabiai gražius piliakalnius. Turėjome galimybę pasidžiaugti kaimynystėje esančiais. Šiandien

*Juk taip norėtys ir po šimto metų,
Kad mūs vaikai, anūkai justų vis tą patį aromatą.
Alyvų, pakalnučių, jazminų,
Juodos ruginės duonos iš Lietuvos laukų.*

Lina Kleismantienė

tikslių žinių, kiek turime piliakalnių, pateikti negalime. Pasak profesoriaus archeologo Vykinto Vaitkevičiaus, nesuklysim sakydami, kad šalyje priskaičiuojama iki 1000, tad į visus niekaip įkopti šiemet nespėsime. Bet savame rajone iš 25 aplankėme 10. Projekto metu buvo numatyta aplankyti keturis Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje esančius piliakalnius ir Švenčionių rajone – Kačėniškės piliakalnį.

Organizuotos atviros istorijos pamokos, kultūriniai patyriminiai žygiai, legendų, padavimų, sakmių skaitymai kiek neįprastoje vietoje – ant piliakalnių – leido geriau pažinti nematerialų kultūros paveldą Aukštaitijos nacionaliniame parke ir Sirvėtos regioniniame parke, pajusti šių kraštų išskirtinumą. Pamokos buvo skirtos įvairaus amžiaus, išsilavinimo, pomėgių žmonėms: senjorams, jų vaikams ir vaikeliams, krašto bendruomenėms.

Projektas startavo kovo mėnesį įžanginiu renginiu, kuriame pristatytos projekto veiklos, – aktorė Olita Dautartaitė pakvietė į literatūrinę kompoziciją „Vieną vakarą vėl sugrįšiu namo“.

Pažintį su krašto piliakalniais pradėjome gegužės mėnesį ant **Linkmenų piliakalnio** (vietinių vadinamo Pilala). Susirinko gausus būrys žmonių iš Ignalinos, jos apylinkių, vietinių gyventojų ir tų, kuriems tėviškę primena tik seni sodai ar buvusios senelių, prosenelių sodybos. Daugelis čia lankėsi pirmą kartą. Savo įžvalgomis tada dalinosi ilgametė Aukštaitijos nacionalinio parko darbuotoja Irena Čeponienė, linkmeniškis Romualdas Vilutis. Pirmojoje atviroje pamokoje „Su piliakalniais gimusi gamta“ dalyvavo gamtininkas, prozininkas, fotografas S. Paltanavičius. Turistų beveik nelankomas piliakalnis renginiui buvo sutvarkytas: iškirsti krūmai, nušienauta žolė. Jis tarsi atgijo, užtelėjo ir žydinčiam lauke gražiai iš tolo matomas svetingai pasitiko atvykstančius. „Renginio pabaigoje, tarsi atsidėkodami už puikiai praleistą laiką ir pagerbdami istorinę atmintį saugantį Linkmenų krašto senolį, visi buvusieji piliakalnį apsupo ir apkabino“. (taip apie mus rašė alfa.lt. Lina Kovalevskienė).

Pasak redaktoriaus „Mūsų Ignalina“ Jono

Turistų retai lankomas Linkmenų piliakalnis sulaukė daug dėmesio

Baltakio, „Visomis prasmėmis renginys pavyko. Pirmą, puikų oras, antra, gausybė žmonių (dalyvavo apie du šimtus), trečia – apsilankė garbių ir retų svečių. Nenutrūkstamai grandinei žmonių pakako“. Renginys buvo filmuojamas dronu, Pasigėrėti dar kartą renginio ant Linkmenų piliakalnio akimirkomis galima Algirdo Panavo sukurtame filme.

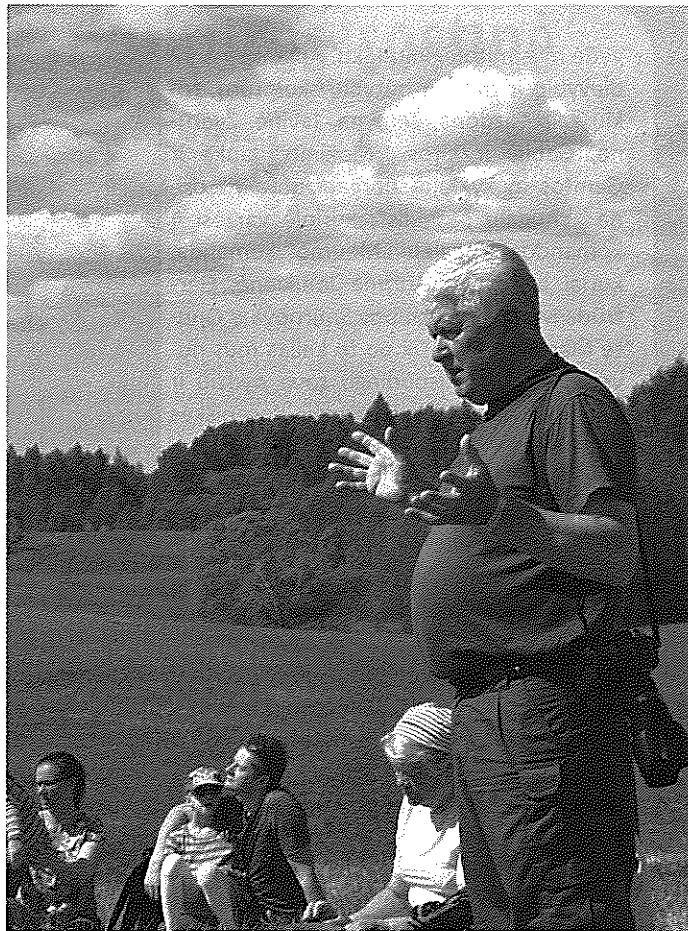
Tęsdami projektą į antrąją atvirą istorijos pamoką „Ginučių piliakalnis Lietuvos istorijos pasakojime“ pakvietė profesorių, humanitarinių mokslų daktarą archeologą Vykintą Vaitkevičių. „Ginučių piliakalnio istorija nepaprastai gili, ir tokie renginiai labai prasmingi“, – sakė profesorius. Piliakalnis mūsų laukė. Patogu lankytojams – įrengti laiptai, takai, suoliukai, informaciniai stendai. Lankytojai žavėjosi nežemišku apylinkių grožiu. Yra kur akis paganyti. Ant šio piliakalnio eiles, legendas, padavimus skaitė aktyvūs Ignalinos trečiojo amžiaus klausytojai Danutė Balinskienė, Milda Raslanienė, Vytautas Lekavičius, Pranas Putrimas, bibliotekos skaitytojai Rimutė Cicėnienė su mažąja Agne, Pijus Juodelis su tėveliu Andriumi.

Pavyko rasti Aukštaitijos nacionalinio parko miškuose pasislėpusį paslaptį ir mažai žinomą Puziniškio piliakalnį. Į šią pamoką pakvietė projekto partneriai Aukštaitijos nacionalinio ir Labanoro regioninio parko direkcijos specialistai. Pasiėkti paslaptį Puziniškio piliakalnį (projekto partnerių dėka) galima buvo plaukiant kateriu ir važiuojant automobiliu. Atvykusius pasitiko Ignalinos krašto folkloro ansamblio „Čiulbutė“ sutartinė giedotojų grupė. Renginio metu skambėjo sutartinės – piliakalnių gyvavimo laikus menančios giesmės. Kraštotvarkos skyriaus vyr. specialistas-inspektorius Algirdas Panavas prisiminė, kaip, fotografuodamas vaizdingas vietas, susidomėjo šia kalva, kuri, jo nuomone, buvo panaši į piliakalnį, ir papasakojo apie ją kultūros paveldo specialistams. 1985 m. žvalgomosios ekspedicijos metu buvo nustatyta piliakalnio teritorija. Apie piliakalnį ir jo svarbą krašto istorijai kalbėjo informacijos ir kultūros paveldo skyriaus specialistės Giedrė Šukytė ir Sigutė Mudinienė bei Tauragnų II piliakalnio atradėja, archeologė Dovilė Baltramiejūnaitė. Eiles apie Puziniškį skaitė jauniausia Puziniškio gyventoja Ugnė. Prisimenant gilią tautos išmintį, susirinkusieji buvo pakviesti minti senųjų mūsų...

Viešosios bibliotekos projektas peržengė ir Ignalinos rajono ribas. Rugpjūčio 7 d. atvira istorijos pamoka „Piliakalniai, pil-

Sutartinę gieda folkloro ansamblio „Čiulbutė“ narės

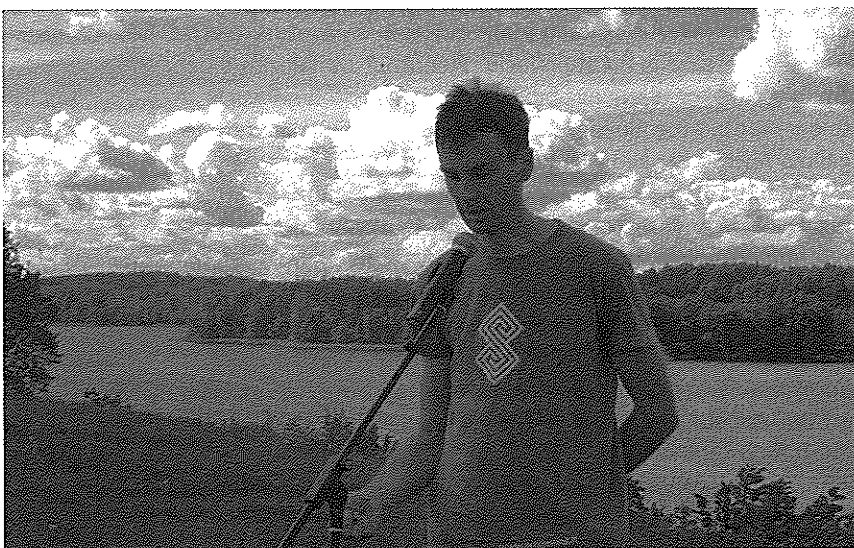

Ant Linkmenų Piliakalnio vyksta atvira pamoka, kurią veda gamtininkas Seimonas Paltanavičius

kapiai ir alakai: nuo lietuvių genties iki valstybės“ su profesoriumi, humanitarinių mokslų daktaru archeologu Vykintu Vaitkevičiumi vyko ant Taurapilio piliakalnio. Tokios vietos turi savo aurą: atsiranda jausmas, tarsi persikeli šimtus metų į praeitį ir pradėti regėti istoriją. Apie Taurapilio piliakalnį padavimus ir legendas skaitė Vytautas ir Milda. Kanklėmis grojo Ignalinos M. Petrausko muzikos mokyklos auklėtinė Karolina Bikulčiūtė. Po renginio kartu su gerbiama Vykintu leidomės į patyriminį žygį. Aplankėme vertingiausių archeologams radinį – V a. kunigaikščio pilkapyną. Sužinojome apie baltąjį kryžių ant Taurapilio pilkapių, kurį pastatė vietos gyventojas Veronika Balčiūnaitė, gailėdama, jos pačios žodžiais tariant, jaunų Lietuvos kareivėlių. „Tokie poelgiai įrodo, kad, pagerbdami juos, veikiama mūsų tautos sąmonės ir pasąmonės, kad visi, nesvarbu kada už Tėvynę galvas sudėję, yra mūsų karžygiai didžiaviriai“, – sakė Vykintas Vaitkevičius. Patraukę Tauragnų ežero šiaurinę pakrantę radome mitologinius akmenis – Šeimatis Mokas. Renginio metu dalyviai patyrė didžiulį dvasinį pakylėjimą, įkvėpimą, savo šaknų pažinimo džiaugsmą.

Paskutinis piliakalnis mūsų laukė Švenčionių rajone. Edukacinė pažintinė kelionė „Praeities paslaptys“ organizuota dar vienu mūsų projekto partnerių – Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centro, jo direktoriaus Kęstučio Lisausko, kuris į talką pasikvietė Sirvėtos regioninio parko direkciją. Čia mus pasitiko parko direktorė Romualda Baranauskienė, vyr. kraštotvarkininkas Marius Semaška, kuris pusantro kilometro Šventos kaime ➔

vedė mus mitologiniu taku. Aplankėme 17 dievybių ir mitinių būtybių skulptūrų, tokių kaip Lazdona, Žemyna, Javinė, Žvėrūna, Gabija ir kitos. „Mokinių“ laukė ir Gamtos mokykloje suorganizuota viktorina „Augalų pasaulis“, kurioje varžėsi 4 komandos. Nugalėjo „Maumo“ komanda, kuriai atstovavo Gražina Jonikienė, Gertrūda Motekienė, Liubov Smirnova ir Onutė Martinėnienė. Tik po to kelias mus navedė ant tikrai įspūdingo savo dydžiu ir nuo jo atsiveriančiais vaizdais Kačeniškės piliakalnio! Piliakalnis sutvarkytas ir pritaikytas lankytojams, o laiptelių gausa... Jo istoriją mums papasakojo Marius Semaška. Nulipusių nuo piliakalnio projekto dalyvių laukė žuvienė.

Kiekvienas aplankytas piliakalnis buvo kitoks. Apie kiekvieną iš jų savita išlikusi atmintis. Tikėjome, kad projekte dalyvaus 300 lankytojų. Lūkesčiai išsipildė su kaupu. Projekto veiklose dalyvavo apie 500 lankytojų. Projekto idėja labai gražiai nuvilnijo per rajoną. Prisijungus prie šios gražios iniciatyvos viešosios bibliotekos filialams, buvo kopta dar į Bajorų, Kazlupiškės, Tolimėnų, Garbšių piliakalnių, esančius Kazitiškio seniūnijoje, Dūkštelių ir Sokiškių piliakalnių Dūkšto seniūnijoje, Pūškų piliakalnį Rimšės seniūnijoje. Palūšės bei Strigailišio bibliotekų bendruomenės kartu su Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktorijos darbuotojais dalyvavo edukacinėje išvykoje „Reškutėnų krašto kultūros lobynas“ ir kartu aplankė Reškutėnų piliakalnį. Džiaugiamės, kad šią gražią iniciatyvą – paminėti Piliakalnių metus – palaikė ir rajono Kultūros darbuotojai. O kur dar tie, kurie miškuose uogaudami klausėsi mūsų... Bibliotekos, kultūros, muziejaus darbuotojams organizuotas teorinis praktinis seminaras „Aukštaitijos piliakalniai – baltų genčių palikimas“, kuriame dalyvavo profesorius Algirdas Girininkas. Tad jeigu

Antrąkart su archeologu Vyktu Vaitkevičium susitikom ant Taurapilio

šiandien suskaičiuotume visus, kurie kopė į piliakalnius, šis skaičius būtų įspūdingas. Ar tai projekto sėkmės istorija? Manau, kad taip.

Viso projekto metu vyko savarankiško fotografavimosi sesija „Nuo piliakalnio iki piliakalnio“. Kvietėme daryti asmenukes ant Ginučių, Puziniškio, Linkmenų, Taurapilio, Kačeniškės piliakalnių. Jas publikavome bibliotekos svetainėje ir bibliotekos facebook paskyroje. Projekto metu sukurta Projekto blogas <http://ignalinosvb.blogspot.lt>. Atrinktos gražiausios asmenukės, kuriuos puošia informacinius standus apie piliakalnius Ignalinos rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje.

Rugsėjo 22 d. ant didingojo Ladakalnio Baltų vienybės dienos ugnies kibirkštėmis palydėtas paskutinis projekto „Piliakalnių istorija žadina vaizduotę“ renginys. Susirinkusius ant Ladakalnio pasitiko Ignalinos krašto folkloro ansamblio „Čiulbutė“ sutartinė Lada. Projekto veiklas žiūrovams pristatė bibliotekininkė Laima Andrijauskienė. Visiems prisidėjusiems dėkojo bibliotekos direktorė Loreta

Alekniene. Gražias iniciatyvas sveikino Seimo narys Gintautas Kindurys. Visi kartu kūrė Baltų vienybės ugnies aukurą ir dainavo senąsias dainas. Renginį vainikavo IGNI ugnies šou.

Pasakiškai graži ta mūsų Lietuva. Viskas turi pradžią ir pabaigą. Piliakalnių metams skirtas projektas baigėsi. „Tik pažinęs gali vertinti, Tik vertindamas – pažinti. Sužinojome daugiau. Ir dabar, kopdami į piliakalnius, ne tik nuo jų atsiveriančiais vaizdais grožėsime, bet ir istorine praeitimi didžiuosime“, – šiais labai prasmingais žodžiais „Naujoje vagoje“ dalinosi žurnalistė Vida Žukauskaitė. ✂

Ant piliakalnių susirinkusieji dažniausiai mėgavosi puikiais orais

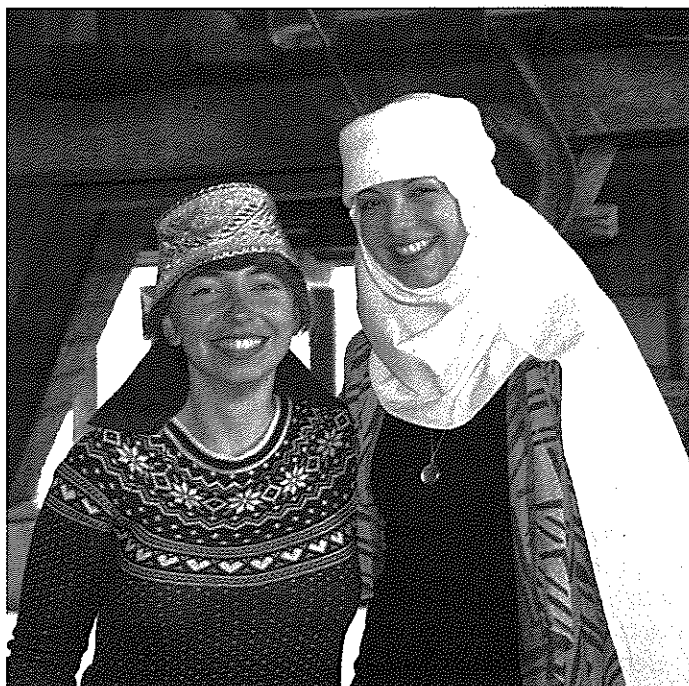
Nuotraukos iš direktijos ir bibliotekos fotoarchyvų

Tautinis kostiumas – ne tik rūbas

Giedrė ŠUKYTĖ ir Sigutė MUDINIENĖ
Aukštaitijos nacionalinio parko ir
Labanoro regioninio parko direkcijos
Informacijos ir kultūros paveldo skyriaus vyr. specialistės

Paskelbti Piliakalnių ir Tautinio kostiumo metai nuvilnijo renginių vilnėmis per visą Lietuvą. Neatsiliko ir aukštaičiai. Per vasarą minėdami Piliakalnių metus, kartu su bendraminčiais – Ignalinos viešąja biblioteka ir jos lankytojais, apkeliojo ir susipažino kone su kiekvienu Aukštaitijos nacionalinio parko piliakalnio istorija, įmintomis ir neįmintomis paslaptimis. O Tautinio kostiumo metams paminėti ne vienerius metus folkloru ir tautinio kostiumo subtilybėmis besidominčios Aukštaitijos nacionalinio parko darbuotojos su savanorėmis iš Vokietijos ir Vengrijos susėdusios pasidalino mintimis apie gimtosios šalies tautinį kostiumą, jo raidą ir svarbą šiandiniame pasaulyje. Išryškino panašumus ir skirtumus, sugriovė stereotipus ir pačios sau atrado nemažai įdomių dalykų bei sukūrė bendrą edukacinę programą „Tautinis kostiumas: Lietuva, Vokietija, Vengrija“, kad galėtų savo atradimais pasidalinti su kitais.

Pirmą kartą pristatė programą visuomenei švenčiant muziejų dieną Ginučių vandens malūne. O rudenį pasiūlė Ignalinos rajono mokykloms. Pirmieji dalyvauti šioje programoje suskubo Česlovo Kudabos pagrindinės mokyklos mokiniai. Taigi 3 dienas Aukštaitijos nacionalinio parko vyr. specialistės Sigutė ir Giedrė bei savanorės Zuzana ir Žaneta (Susanne

Savanorės Zsanett Szlifka ir Susanne Schmitt su aukštaitiškais galvos apdangalais

Schmitt ir Zsanett Szlifka) „mokytojav“ visose Česlovo Kudabos pagrindinės mokyklos 5–7 klasėse. Po bendro lietuvių, vokiečių, vengrų tautinio kostiumo pristatymo kiekviena klasė turėjo galimybę dalyvauti praktiniuose užsiėmimuose ir pagal vengrų liaudies ornamentiką pasigaminti skirtuką knygai, dekoracijų artėjančioms šventėms, atviruką, girliandą ar nusispalvinti paveikslėlį. Vaikai praturtėjo ne tik žiniomis, bet ir išsinešė dalelę Vengrijos į namus.

Mokinių verdiktas – labai įdomu, bet gražiausi lietuviški tautiniai drabužiai...

Savanorės iš Vokietijos ir Vengrijos netrukus baigs savanoriavimą Aukštaitijos nacionaliniame parke ir išvyks pasipuošusios lietuviškomis riešinėmis. Bet sukurta edukacinė programa lieka, ir su ja susipažinti galite Aukštaitijos nacionalinio parko Gamtos mokykloje. ✂

Įdomūs faktai:

Įprastai įvairiuose filmuose, turistiniuose leidiniuose matomas baviškas tautinis kostiumas yra įsivaizduojamas kaip vienintelis tautinis kostiumas šioje šalyje, bet tai nėra tiesa. Tiesiog šis kraštas, galima sakyti, patriotiškiausiai „reklamuoja“ savo tauti kostiumą. Vokietijoje nėra sąvokos „etnografiniai regionai“, bet yra 16 federalinių žemių, tarsi istorinių regionų su savitais kultūros bruožais ir tik jiems būdingu tautiniu kostiumu.

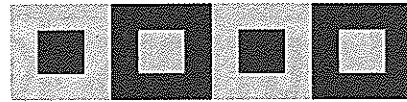
Vokietijos Švarcvaldo žemėje vienas iš regiono kaimų išsiskiria moteriško tautinio kostiumo puošmena – kepure su 11 bumbulų, kurių kiekvienas turi reikšmę: 4 skirti gamtos stichijoms (vandeniui, ugniai, vėjui ir žemei), 4 pasaulio šalims (šiaurei, pietums, rytams ir vakarams) ir 3 švenčiausiajai Trejybei. Netekėjusios merginos nešioja kepure su raudonais, o ištekęsios moterys su juodais bumbulais.

Panašias kepure su bumbulais nešioja ir vengrų Matyo regiono ištekęsios moterys. Beje šio (Matyo) regiono liaudies ornamentika, liaudies menas yra įtrauktas į UNESCO paveldo sąrašą. Tokiais gėlėtais ornamentais ne tik siuvinėjami drabužiai, bet ir dekoruojamos namų sienos.

Įdomu, jog Vengrijoje mėgstami gėlėmis ornamentuoti kaspinais pirklių dėka atkeliavo į Lietuvą ir juos į savo kasas pindavo lietuvių mergaitės. Ir dabar aukštaitiškai galionai, kituose etnografiniuose regionuose dėvimos karūnėlės puošiami vengriškos ornamentikos kaspinais. Trumpos Klaipėdos krašto vyrų tautinio kostiumo kelnės būdingos ir vokiečių bei vengrų vyrų tautiniam kostiumui.

MŪSŲ ŽMONĖS

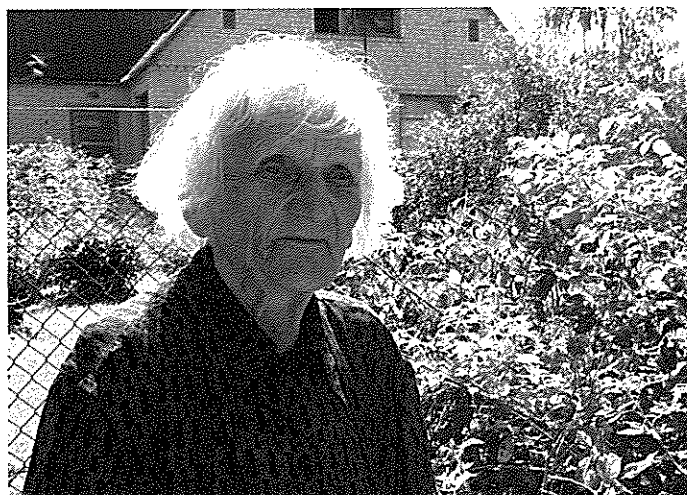
Ispūdingų medžio drožinių istorija

Prieš keletą metų į Ginučių vandens malūną pateko unikalūs mediniai paveikslai. Lankytojai apžiūrinėdavo juos, stebėdavo si atlikimo techniką ir prašydavo papasakoti daugiau, tačiau informacija buvo labai skurdi. Užsakyti jie buvo dar tais laikais, kai Palūšėje klestėjo turistinė bazė. Apie paveikslų autorę pavyko sužinoti visai atsitiktinai, kai apžiūrėti malūno ekspoziciją atvyko grupė iš Rokiškio ir atpažino kraštietės menininkės Elenos Zalogaitytės darbus.

Elena Zalogaitytė – Obeliuose gimusi, augusi ir dabar čia tebe gyvenanti moteris, gerai vietiniams žmonėms pažįstama menininkė, pedagogė, patriotė ir Obelių miesto praeities žinovė. Augo Elena labai religingoje šeimoje, tėvas buvo geležinkelietis, o mama – namų šeimininkė. Apie tėvus kalba šiltai, ypač apie mamą, kuri mėgo dailę, muziką, poeziją ir Elena pradėjus piešti buvo jos pagrindinė kritikė ir mokytoja. Tik motinos dėka ji tobulėjo.

Elena Zalogaitytė pasakoja, kaip 1944m. įsidarbino Obelių valsčiaus raštininke, po to dirbo buhalterė, o baigusi Vilniaus universitetą – bibliotekininke. Vėliau ji buvo Obelių vaikų globos namų piešimo mokytoja, dėstė dailę ir Obelių gimnazijoje. Pedagoginį darbą Elena dirbo 17 metų. Menininkės pasakojimais rėmėsi istorikai, atkūrę Obelių krašto žydų gyvenimą.

Išskirtinius medžio piešinius – raižinius moteris pradėjo kurti tik po gilaus sukrėtimo – motinos mirties. Juose menininkė stengėsi vaizduoti laisvos Lietuvos istoriją, jai brangius žmones, perteikti krikščioniškas vertybes, tikėjimą ir gamtos vaiz-

Elena Zalogaitytė prie savo išpuoselėto rožių krūmo

dus. Tai darbas, reikalaujantis daug laiko ir kruopštumo. Pirmiausia E.Zalogaitytė nupiešia eskizą, po to nutapo paveikslą ant medžio. Tada jį porą kartų nulakuoja ir išraižo kaltais. Jos kūryba tai ne tik piešti ir drožinėti paveikslai, bet ir apie 200 eilėraščių, kuriuose autorės biografijos faktai ir asmeniniai išgyvenimai. Menininkės darbai buvo eksponuojami Obelių seniūnijoje, Laisvės kovų istorijos muziejuje Obeliuose, Palėvenės dominikonų vienuolyne.

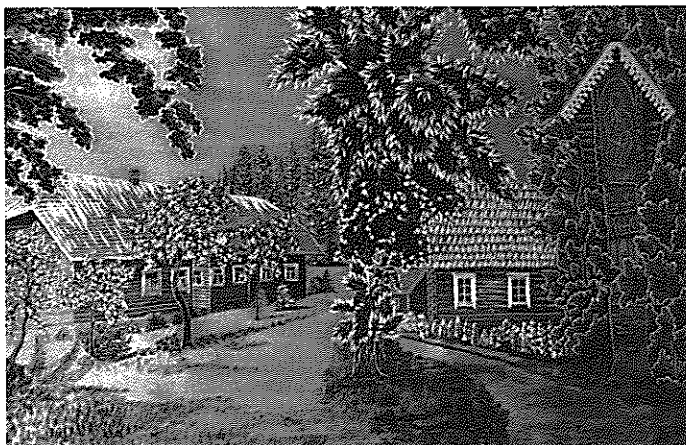
Ginučių malūne eksponuojami keturi Elenos Zalogaitytės raižiniai. Nors menininkei 89-neri metai, ji puikiai prisimena laikus, kada jie buvo užsakyti. Dar ir dabar turi jų eskizus. Paveikslus, kuriuose pavaizduota moteris dainininkė, muzikantas, etnografinis Šuminių kaimas ir namas, kuriame rinkdavosi partizanai, menininkė piešė iš nuotraukų. Bendrauti su šia kūrėja buvo paprasta ir įdomu. Tai pozityviai į ateitį žiūrinti menininkė, visiškai neturinti puikybės ir dovanojanti kraštui nuostabius kūrinius. ☺

Su menininke kalbėjosi ir straipsnį parengė Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos

Informacijos ir kultūros paveldo skyriaus
Visuomenės informavimo specialistė Rimutė RUTKAUSKAITĖ

Kiti šaltiniai: „Gimtasis Rokiškis“ 2015.03.12,

www.etnografijosmuziejus.lt

Vienas raižinių vaizduoja namą, kuriame rinkdavosi partizanai

„Ladakalnis“, Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos informacinis leidinys

Mūsų adresas:

Aukštaitijos nacionalinio parko ir
Labanoro regioninio parko direktija
Lūšių g. 16, Palūšės k.
LT-30202 Ignalinos r.
Tel.: (8 386) 53135
El.paštas info@aparkai.lt

Redagavo ir maketavo L.Stanaitis
Spausdino spaustuvė-leidykla UAB „Fridas“
Vilniaus g.36/1, Švenčionys
Tel./faks.: (8 387) 512 14
www.fridas.lt

Tiržas 300 egz.

Atspausdinta ant perdurtų popieriaus

Tausok aplinką – perskaitęs pasidalink su draugu arba skaityk internete www.aparkai.lt